

СЕКЦІЯ 4
БАНКІВСЬКА СИСТЕМА
В УМОВАХ ЕКОНОМІЧНИХ ПЕРЕТВОРЕНЬ

УДК 336.71

Діденко Ірина Вікторівна,
к.е.н., асистент,
Сумський державний університет, м. Суми
Гаврилко Вікторія Сергіївна,
студент,
Сумський державний університет м. Суми

ПРИСУТНІСТЬ ІНОЗЕМНОГО КАПІТАЛУ В
БАНКІВСЬКОМУ СЕКТОРІ: ЗАГРОЗИ ТА ВИКЛИКИ

Банком з іноземним капіталом, згідно з вітчизняним законодавством, є банк, у якому частка капіталу, що належить хоча б одному іноземному інвестору, становить не менше 10%. Поряд з поняттям «банк з іноземним капіталом» виділяють поняття «іноземний банк», головними ознаками якого є розташування центру прийняття стратегічних рішень за кордоном і контроль іноземних власників [4].

Відповідно до ст. 24 Закону України «Про банки і банківську діяльність» іноземні банки мають право відкривати філії та представництва на території України. Національний банк України здійснює акредитацію філій та представництв іноземних банків на території України, шляхом внесення відповідного запису до Державного реєстру банків та видачі банківської ліцензії. Акредитація філій та представництв іноземних банків є підставою для здійснення ними банківської діяльності відповідно до вимог, встановлених законами України для банків [5].

Криклій А. С., Васильченко М. О., Боровікова М. О. вважають, що у більшості європейських країн важливим джерелом підвищення капіталізації комерційних банків став приплив іноземного капіталу. Іноземний капітал сприяв розвитку банківських систем європейських країн [2].

Присутність іноземного капіталу в банківській системі країни по-різному відбивається на її загальному економічному становищі в першу чергу в залежності від рівня розвитку даної країни (табл. 1).

Таблиця 1 – Обмеження, які застосовуються до функціонування іноземного капіталу у різних країнах (складено автором на підставі [3])

Країна	Обмеження до функціонування іноземного капіталу
Бразилія	<ul style="list-style-type: none"> – заборонено збільшувати розмір та участь у статутному капіталі банків і в приватизації державних установ; – доступ іноземних компаній до фінансової національної системи може бути закритий центральним банком у разі порушення стійкості платіжного балансу
Росія	<ul style="list-style-type: none"> – банкам з іноземним капіталом забороняється обслуговувати рахунки нерезидентів – як юридичних, так і фізичних осіб; – капітал банків за участі нерезидентів у сукупному статутному капіталі російського банківського сектору не повинен перевищувати 12%
Мексика	<ul style="list-style-type: none"> – період не більше трьох років, починаючи з 2000 року, встановлюється можливість збереження максимальної питомої ваги участі в капіталі банку країни 25%; - дочірні фінансові установи, які контролюються нерезидентами, не можуть створювати філіали, агентства і дочірні структури за межами країни
Франція	<ul style="list-style-type: none"> – відносини з банками, що походять із країн – не членів ЄС, будуються на умовах взаємності; – у процесі приватизації інвесторам із країн – не членів ЄС не може бути реалізовано більш як 20% статутного капіталу установи

Продовження таблиці 1

Країна	Обмеження до функціонування іноземного капіталу
Туреччина	<ul style="list-style-type: none"> – визначено порядок створення філії або дочірнього банку нерезидентами; – кількість відкритих філій з іноземним капіталом не може перевищувати п'яти (два в Стамбулі та по одному в інших містах); – для першої філії встановлено мінімальний обсяг додаткового капіталу в розмірі 10 млн. дол. США; – діє принцип взаємності
Ісландія	– розмір прямих інвестицій в банки країни обмежений лімітом в 25% сукупного статутного капіталу усіх банків

За ступенем присутності іноземного капіталу у банківських системах можна поділити на три групи:

– розвинуті країни, у фінансових системах яких майже немає іноземних банків (наприклад, у США, Німеччині, Швейцарії, Японії частка активів іноземних банків не перевищує 5-8%);

– країни, де іноземний капітал домінує і можна говорити про повний контроль (Непал, Бахрейн, Йорданія, Ботсвана, Нова Зеландія);

– країни, у яких рівень присутності іноземних банків коливається від 15 до 80% [6].

Досвід багатьох держав з «перехідною економікою», де акцент був зроблений на зовнішні інвестиції, показав, що банківські системи цих країн майже повністю складаються з великих міжнародних банків. За цих умов банки з іноземним капіталом починають здійснювати вирішальний вплив на характер та пріоритети економічного розвитку в цих державах, контролювати там найбільш ефективні сфери діяльності. При цьому ці банки мають специфічні, частіше всього не співпадаючі з національними інтересами, стратегічні пріоритети. Більш того, рішення про умови надання кредитів можуть прийматися з урахуванням міжнародних клієнтів чи акціонерів материнського

банку, що в більшості випадків може означати відмову у фінансуванні конкурентних виробництв. Така схема розвитку банківської системи призведе до порушення цілісності економічних інтересів держави, суттєво гальмуючи розвиток національного виробництва, перш за все, малого та середнього бізнесу. Наслідок – зростання безробіття та інших соціальних проблем, з якими протягом останніх років зіштовхуються країни Східної Європи та Україна в тому числі [1].

Список використаних джерел

1. Дмитренко Г. Д. Вплив іноземного капіталу на розвиток банківського сектору України / Г.Д. Дмитренко //Фінансовий простір. 2015. – № 2 (18). – С. 14-2.
2. Криклій А. С., Васильченко М. О., Боровікова М. О. Компаративний аналіз закордонного та вітчизняного досвіду капіталізації банківських систем в умовах глобалізації// Економіка та держава – 2008. №2. – С. 12-14.
3. Нетудихата К.Л. Вплив іноземного капіталу на функціонування банківської системи України / К. Л. Нетудихата // Наукові праці. – 2014. – № 96. – С. 21-25
4. Офіційний сайт Національного банку України
URL: <http://bank.gov.ua>.
5. Про банки і банківську діяльність: Закон України від 07.12.2000 № 2121-III URL : http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/T002121.html
6. Шпиг Ф. І. Банківська конкуренція під впливом іноземного капіталу: Монографія. - Суми: Ділові перспективи. – 2011. – 288с.